

Er det noen som
skylder deg penger?

Forord

Målsetningen med denne brosjyren er å bedre muligheten for de som trenger hjelp til å inndrive et pengekrav. Brosjyren tar derfor sikte på å være hjelp til selvhjelp. Det er ikke alltid nødvendig med bistand fra advokat i saker hvor du må kreve inn et pengekrav. Det kan være lettere å drive inn kravet enn mange tror. Mye kan oppnås på egenhånd. Denne brosjyren skal gi dypere innsikt i de ulike metodene for inndrivelse, samt gi noen eksempelmaler som kan være til hjelp på veien.

Tidligere medarbeidere ved Jusshjelpa i Nord-Norge har utarbeidet lignende brosjyrer, noe som har inspirert oss til å få oppdatert og samlet kunnskapen innen rettsområdet pengekrav til en samlet brosjyre. Vi vil også takke daglig leder ved Jusshjelpa i Nord-Norge, Anita Sletten for god hjelp og støtte.

En spesiell takk rettes til Henriette Nazarian for gjennomlesning, hjemmelskontroll og kvalitetssikring av brosjyren.

Brosjyren er utarbeidet av Jusshjelpa i Nord-Norge ved medarbeiderne Sara Larsen Magee og Christoffer Dalsbø Selfors høsten 2015.

Jusshjelpa tar forbehold om eventuelle endringer og understreker at brosjyren kun er ment for veiledning.

Sist oppdatert 20.01.2016

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
1. Innledning.....	5
2. Sentrale begreper.....	5
3. Hva er et pengekrav?.....	5
- Herunder om hvordan et pengekrav kommer til uttrykk.....	5
3.1. Om pengekrav	5
3.2. Særlig om gjeldsbrev	6
• Eksempel på eksigibelt gjeldsbrev:.....	7
4. Viktig å tenke på før du setter i gang inndrivelse av kravet.....	7
4.1. Foreldelse	7
4.2. Undersøk om skyldneren er gått konkurs	8
4.3. Vurder sannsynligheten for å få medhold i kravet.....	9
4.4. Vurder sannsynligheten for å at debitor har penger til å betale kravet	9
5. Selve inndrivelsesprosessen.....	9
5.1. STEG 1: Send påkrav	9
5.1.1. Innledende betraktninger.....	9
5.1.2. Mottaker.....	9
5.1.3. Forsendelsesmåte	10
5.1.4. Kravets grunnlag og bilag som dokumentasjon	10
5.1.5. Betalingsinformasjon.....	10
5.1.6. Innsigelser fra skyldner.....	10
5.1.7. Tvisteloven § 5-2 – Søksmålsvarsel (kravvarsel)	10
• Eksempel på påkrav hvor det er fastsatt betalingsfrist i forkant	11
• Eksempel på påkrav hvor det ikke er fastsatt betalingsfrist i forkant.....	12
5.2. STEG 2: Skaff deg tvangsgrunnlag og begjær utlegg	12
5.2.1. Innledende betraktninger.....	12
5.2.2. Skyldneren betaler etter å ha mottatt påkravet fra deg.....	13
5.2.3. Skyldneren betaler ikke selv om du har sendt påkrav	13
5.2.3.1. Nærmere om fremgangsmåten ved bestridte krav	13
• Eksempel på forliksklage	14
5.2.3.2. Nærmere om fremgangsmåten ved uimotsagte krav.....	15
• Eksempel på varsel om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelsesloven § 4-18.....	16
5.2.4. Nærmere om inndrivelse ved eksigibelt gjeldsbrev	17
5.2.5. Illustrasjon av inndrivelsesprosessene i korte trekk	17

5.2.5.1.	Inndrivelsesprosessen dersom du ikke har sikret kravet gjennom et eksigibelt gjeldsbrev	17
5.2.5.2.	Inndrivelsesprosessen dersom du har sikret kravet gjennom et eksigibelt gjeldsbrev	17
5.3.	Steg 3: Tvangsrealisering.....	18
6.	Tillegg: Særlig for arbeidstakere med utestående lønn (konkursveien)	18
•	Eksempel på konkurvarselsel	20
•	Eksempel på konkursbegjæring.....	21

1. Innledning

Vi ønsker å gjøre deg oppmerksom på at rådene i brosjyren er av generell karakter. Du bør derfor sette deg godt inn i de metoder vi foreslår, før du begynner inndrivelsesprosessen på egenhånd. Brosjyren er veiledende, og dens formål om å være en lettfattelig guide, medfører at fremstillingen ikke er uttømmende. Fremstillingen vil videre være delt opp i hvilken situasjon kreditor (altså du som har et krav) befinner deg i overfor debitor (den som skylder deg penger). I denne innledningen nøyer vi oss med å påpeke at det er ulike prosedyrer og vurderinger som må foretas alt etter om debitor bestrider kravet (hvor skyldner er uenig i selve kravet eller selve beløpet) eller om debitor forholder seg passiv til kravet (hvor skyldner ikke responderer på kravet).

Vi anbefaler deg å lese punkt 4 nøye slik at du unngår eventuelle fallgruver.

I punkt 5 vil du få en beskrivelse av hvordan du kan inndrive et pengekrav rettslig, samt de ulike stegene i inndrivelsesprosessen.

Punkt 6 er egnet for arbeidstakere dersom det viser seg at deres arbeidsgiver er insolvent (mangler evne til å betale kravet). Dette punktet er særlig beregnet på arbeidstakere som ønsker å inndrive sitt krav ved å slå sin arbeidsgiver konkurs som følge av manglende lønnsutbetaling. Hvis grunnen til at arbeidsgiver ikke betaler er betalingsviljen (typisk at kravet bestrides) anbefaler vi heller å se i punkt 5 om bestridte krav.

Innledningsvis følger en ordliste som omhandler sentrale begreper innen rettsområdet pengekrav.

2. Sentrale begreper

Kreditor – Du som har et krav.

Debitor – Skyldner, altså den som skylder penger.

Forfallstid – Regulerer når kravet (fordringen) må innfris.

Et eksigibelt gjeldsbrev – Et gjeldsbrev brukes gjerne for å sikre dokumentasjon for kravet. Ved at skyldneren signerer gjeldsbrevet bekreftes kravet. Når det vedtas i gjeldsbrevet at kravet kan inndrives uten søksmål sier vi at gjeldsbrevet er eksigibelt.

Tvangsgrunnlag – Grunnlaget en trenger for at namsmannen ved tvang skal ta pant i skyldnerens eiendeler eller foreta trekk i lønns- eller trygdemidler til dekning av kravet.

Forliksrådet – Normalt den første instansen en møter på i sivile saker, hvor partene forsøker å komme frem til en løsning i minnelighet. Forliksrådet kan i enkle saker også avsi dom.

3. Hva er et pengekrav?

- Herunder om hvordan et pengekrav kommer til uttrykk

3.1. Om pengekrav

Et pengekrav er et krav på penger. Det er en rett du som kreditor har til å motta betaling fra den som skylder deg penger innen en viss tid. Grunnlaget for pengekravet kan blant annet være at du har gitt noen et lån, at du som arbeidstaker har utestående lønn, overtidsbetaling

eller feriepenge, at du har et krav på bakgrunn av å ha levert varer/tjenester til noen eller at leietakeren din ikke har betalt husleie. Normalt vil det være relativt åpenbart om kravet du har er et pengekrav.

Det er ikke et vilkår at forpliktelsen fremgår skriftlig, men det er en fordel med skriftlighet hvis du senere må bevise at du har et krav mot vedkommende. Forpliktelsen kan derfor med fordel komme til uttrykk i et gjeldsbrev, slik at du lettere kan dokumentere kravet.

3.2. Særlig om gjeldsbrev

Et gjeldsbrev må inneholde en skriftlig og i det ytre selvstendig erklæring om at noen er skyldig en bestemt sum penger. At gjeldsbrevet må være i det ytre selvstendig vil si at det må være ubetinget. Det må gå frem av gjeldsbrevet at: «Jeg, Peder Ås, skylder Lars Holm kr 10 000». Gjeldsbrevet kan eksempelvis ikke lyde slik: «Jeg, Peder Ås, skylder Lars Holm kr 10 000 hvis/med forbehold om ...»

For å gjøre det enklere å oppnå betaling, kan det inntas en såkalt eksigibilitetsklausul i gjeldsbrevet. En eksigibilitetsklausul er en bestemmelse (klausul) i gjeldsbrevet hvor det vedtas at kravet kan inndrives uten søksmål, at gjeldsbrevet er tvangsgrunnlag for utlegg o.l. Poenget er at det må komme klart frem av gjeldsbrevet at du som kreditor ikke trenger å gå veien om forliksrådet for å skaffe et alminnelig tvangsgrunnlag i form av dom, men at klausulen gir grunnlag for direkte inndrivelse. For at gjeldsbrevet skal kunne fungere som tvangsgrunnlag må gjeldsbrevet være bekreftet ved signatur på gjeldsbrevet av to myndige vitner. Grovt sett innebærer en slik bestemmelse at du ikke er avhengig av å få dom i forliksrådet eller i tingretten for å stadfeste ditt krav mot skyldneren før du kan kreve utlegg hos namsmannen. Dette beskrives nærmere i punkt 5.2.4. nedenfor.

- Eksempel på eksigibelt gjeldsbrev:

EKSIGIBELT GJELDSBREV	
Undertegnede Peder ÅS, fødselsnummer____ erkjenner å skyldes (Ditt navn), fødselsnummer____kr 60 000,- (seksti tusen kroner) som jeg plikter å tilbakebetale i sin helhet 15. Juni 2015.	
Det beregnes rente p.a. [Du må angi en bestemt rentesats] av det til enhver tid skyldige beløp fra og med (dato).	
Ved forsinket betaling påløper lovbestemt forsinkelsesrente, jf. forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 3.	
Dersom skyldig beløp ikke betales ved forfall, kan hele gjelden kreves innfridd straks.	
Det vedtas at gjelden inklusive renter og utenrettslige inndrivelseskostnader kan inndrives uten søksmål ved at dette gjeldsbrev er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav a.	
Tromsø, 15.01.15.	
_____ (Underskrift skyldner)	
Peder Ås (skyldner)	
Vi bekrefter skyldnerens underskrift. Vi er myndige og bosatt i riket.	
Vitne 1 _____	Vitne 2_____
(Fødselsnummer)	(Fødselsnummer)
(Adresse)	(Adresse)
(Stilling)	(Stilling)

Dersom et krav ikke blir innfridd er det ulike måter det kan inndrives på ved hjelp av rettsapparatet. Dette kommer vi nærmere tilbake til i punkt 5 og 6.

4. Viktig å tenke på før du setter i gang inndrivelse av kravet

4.1. Foreldelse

Det første en må gjøre er å undersøke om kravet er foreldet! Dersom det viser seg at kravet er foreldet kan debitor velge å betale kravet, men du vil ikke kunne få dom for at en person skylder deg penger hvis kravet er foreldet.

Lov om foreldelse av fordringer (heretter kalt foreldelsesloven) § 2, jf. § 3 angir den alminnelige foreldelsesfrist til tre år fra det tidspunkt du som kreditor tidligst kunne kreve å motta betaling fra skyldner. Tidspunktet vil normalt være da kravet faktisk oppstod. For å gi et eksempel vil utbetalingsdatoen for lønn eller forfallet av en leiertermin som hovedregel

være det tidspunktet da du som kreditor tidligst kunne kreve oppfyllelse av kravet. Da vil den alminnelige foreldelsesfrist starte å løpe fra disse tidspunktene. Tre år etter dette tidspunktet sies kravet å være foreldet og da kan du ikke fremtvinge betaling lengre. Unntak fra den alminnelige foreldelsesfristen på tre år er pengelån og krav som er sikret med gjeldsbrev. For slike krav er foreldelsesfristen 10 år, se foreldelsesloven § 5. Det vil si at en kan kreve inn kravet helt til det er gått 10 år fra du som kreditor kunne kreve oppfyllelse av kravet første gang.

Det er viktig å være oppmerksom på at foreldelsesfristen kan avbrytes, noe som bør gjøres i god tid før foreldelsesfristen løper ut! Avbrytelse av foreldelse kan skje ved at skyldneren overfor deg som kreditor uttrykkelig eller ved sin handlemåte erkjenner forpliktelsen overfor deg. Eksempler på slike erkjennelser kan være et løfte om betaling eller ved at skyldner betaler renter av hovedkravet. Hvis debitor lover å betale, bør man av bevis hensyn sikre seg dette skriftlig, for eksempel per e-post. Foreldelsen kan også avbrytes ved at det tas rettslige skritt, for eksempel at du som kreditor tar ut en forliksklage eller en stevning mot skyldneren. Ved avbrytelse av foreldelsesfristen viser du skyldner at du som kreditor ikke har glemt pengekravet han skylder deg. Ved tvil om hvorvidt kravet er foreldet kan det være lurt å kontakte noen med juridisk fagkunnskap for å få avklaring. Det ville være synd å ta ut en forliksklage, med de gebyrer og omkostninger det medfører, og ikke oppnå betaling fordi det senere viser seg at kravet er foreldet.

Noen typer krav vil være gjenstand for såkalt suksessiv (løpende) foreldelse. Hvis en for eksempel ikke får betalt lønn flere måneder på rad vil lønnskravene forfalle til ulike tidspunkter, og foreldelsesfristen vil starte å løpe på ulike tidspunkt. Hvis en nærmer seg foreldelsesfristen på tre år, eller kanskje lønnen for den første måneden, men ikke for de øvrige allerede er foreldet må du være rask med inndrivelsen av kravet/avbrytelse av foreldelsesfristen ettersom mer og mer av kravet vil foreldes løpende i samsvar med de ulike kravs forfallstider.

4.2. Undersøk om skyldneren er gått konkurs

Det er alltid lurt å undersøke om skyldneren har gått konkurs, da dette kan være grunnen til at han ikke har betalt. Ved å undersøke kunngjøringene i brønnøysundregistrene kan du enkelt finne ut om ulike firmaer er konkurs. Mer om dette på nettsiden:

<http://www.brreg.no/>

Grunnen til at det er viktig å vite om skyldner (for eksempel din arbeidsgiver) er gått konkurs er fordi det da vil kunne løpe ulike frister (eksempelvis lønnsgarantien). I tillegg vil inndrivelsesprosessen bli annerledes enn beskrevet i punkt 5 i denne brosjyren. Dersom skyldneren er slått konkurs vil det oppnevnes en bostyrer. Hvem som er oppnevnt som bostyrer vil fremgå av kunngjøringene i brønnøysundregistrene. Du vil da kunne melde inn kravet ditt til bostyrer, se punkt 6.

I visse tilfeller kan det hende at et selskap melder at det skal oppløses. Se brønnøysundregistrene sine nettsider for slike kunngjørelser. Du må da melde inn kravet ditt til avviklingsstyret slik at kravet ditt blir oppgjort før endelig oppløsning av selskapet.

4.3. Vurder sannsynligheten for å få medhold i kravet

Det er viktig å være klar over den økonomiske risikoen ved rettslige prosesser. Hvis du for eksempel taper en sak om et pengekrav i forliksrådet vil du som hovedregel bli pålagt motpartens saksomkostninger, eksempelvis motpartens advokatutgifter. Dette gjelder selv om du ikke har valgt å la deg bistå av en advokat. Ved å bringe saken inn for forliksrådet vil du videre bli pålagt å betale et rettsgebyr for at forliksrådet skal behandle saken. Saksomkostnadene er imidlertid begrenset i tvisteloven § 6-13. Beløpet er i utgangspunktet begrenset til fire ganger rettsgebyret for rettshjelp ved forliksrådet. I forkant av en inndrivelse er det viktig at du tenker nøye gjennom sannsynligheten for å nå frem med kravet. Herunder vil det være viktig å tenke over hvor stort kravet er. Videre må du vurdere hvor stor sjansen er for at du skal få medhold i forliksrådet eller i tingretten. Det holder ikke å komme med tomme påstander uten å kunne dokumentere kravet på en tilfredsstillende måte. På denne bakgrunn er det viktig å vurdere prosessrisikoen før du starter en rettslig prosess.

Hvis saken har vært behandlet i forliksrådet og ankes videre til tingretten vil rettsgebyret øke og saksomkostnadene i form av advokatutgifter kan bli vesentlig høyere enn ved forliksrådsbehandling. Selv om det er mulig å være selvprosederende må du alltid ha i mente at motpart kan benytte seg av en advokat både i forliksrådet og i tingretten. Før saken bringes for tingretten vil det være desto viktigere å foreta den nevnte helhetsvurdering ettersom et tap i tingretten vil medføre høyere kostnader enn et tap i forliksrådet.

I tillegg til den økonomiske risikoen, vil rettslige prosesser også ta mye tid og kan påføre deg en personlig belastning.

4.4. Vurder sannsynligheten for at debitor har penger til å betale kravet

Selv om du skulle vinne frem med kravet og få begjært utlegg hos skyldner vil det være en risiko for at skyldner ikke har noe til å dekke kravet. Det kan være at andre kreditorer har kommet deg i forkjøpet og allerede fått utlegg i skyldners aktuelle midler, eller det kan hende at skyldner rett og slett ikke har aktuelle midler i det hele tatt.

5. Selve inndrivelsesprosessen

5.1. STEG 1: Send påkrav

5.1.1. Innledende betraktninger

Normalt bør du starte med å sende påkrav til den som skylder deg penger. Påkravet er en oversikt over kravets grunnlag og at du nå krever betaling fra skyldneren. Påkravet kan selvfølgelig føre til at du oppnår betaling, men bør inneholde et kravvarsel i henhold til tvisteloven § 5-2 hvis det er aktuelt for deg å ta saken videre om debitor ikke betaler. Dette beskrives nærmere og begrunnes i punkt 5.1.6 nedenfor. Der gis det også eksempel på hvordan et påkrav kan utformes.

I tilfeller hvor kravet snart foreldes vil det imidlertid kunne være hensiktsmessig å starte med en forliksklage, selv om du ikke har varslet om søksmålet etter tvisteloven § 5-2. Dette for å unngå at du mister muligheten for å oppnå betaling. Et varsel avbryter ikke foreldelsesfristen, noe inngivelse av en forliksklage derimot vil gjøre.

Et påkrav skal inneholde følgende:

5.1.2. Mottaker

Hvem som er rett mottaker beror på hvem som skylder deg penger. Er skyldneren en privatperson, sendes påkravet til vedkommende sin bostedsadresse som er registrert i folkeregisteret. Dersom skyldneren er et firma kan en som utgangspunkt finne adressen i Brønnøysundregisteret (www.brreg.no). Har firmaet både forretningsadresse og

postadresse, skal postadressen benyttes. Ved et aksjeselskap er det vanlig å sende brevet til aksjeselskapet ved styreleder.

5.1.3. Forsendelsesmåte

Av bevismessige årsaker bør påkravet alltid sendes rekommandert til skyldner.

5.1.4. Kravets grunnlag og bilag som dokumentasjon

Påkravet skal inneholde en beskrivelse av kravets grunnlag. Hvor detaljert denne beskrivelsen trenger å være vil bero på en helhetsvurdering av sakens kompleksitet, skyldnerens kjennskap til kravet og øvrige omstendigheter. Utgangspunktet er uansett at beskrivelsen bør være detaljert. Du må kunne bevise at du har et krav mot debitor.

I påkravet bør du beskrive både sakens faktiske og rettslige side. Den faktiske siden bør videre kunne knyttes opp mot vedlagt dokumentasjon. Du bør følgelig definere aktuelle perioder kravet bygger på, samt redegjøre for hvorfor du har et krav mot skyldneren. Husk å legge ved aktuelle bilag i påkravet. Eksempler på slike bilag kan være kopier av arbeidsavtale av dato xx.xx.xx, husleiekontrakt av dato xx.xx.xx, gjeldsbrev av dato xx.xx.xx, avtale om pengelån av dato xx.xx.xx, timelister for månedene januar-april, lønns slipper utstedt i september, bilder, SMS-er, e-poster, kvitteringer osv. Poenget med å legge ved dokumentasjonen er å dokumentere at det faktiske forhold kravet bygger på stemmer med virkeligheten.

5.1.5. Betalingsinformasjon

Betalingsinformasjon skal hovedsakelig inneholde kravets totale størrelse, samt hvordan og når kravet skal innfris. Dette innebærer at ditt navn, kontonummer og det totalt kravet må fremkomme. Det bør også fremkomme om du krever forsinkelsesrenter.

Dersom betalingen ikke skjer innen fristen vil en kunne beregne forsinkelsesrenter etter forsinkelsesrenteloven. Forsinkelsesrenter vil bli beregnet fra forfallsdato dersom forfallsdato er avtalt. Dersom det ikke foreligger en slik forfallsdato, bringes kravet til forfall ved påkravet og en kan beregne forsinkelsesrenter fra 30 dager etter påkravets dato, jf. Forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 3. Forsinkelsesrenter kan beregnes ved hjelp av rentekalkulatoren på www.forsinkelsesrente.no. Du kan også legge ved en utskrift av beregningen av forsinkelsesrentene ved påkravet.

Betalingsfristen settes normalt til 14 dager etter påkravets dato.

5.1.6. Innsigelser fra skyldner

Dersom skyldneren har innvendinger mot kravet anbefaler vi deg å be om å få disse skriftlig.

5.1.7. Tvisteloven § 5-2 – Søksmålsvarsel (kravvarsel)

Tvisteloven § 5-2: *Varsel om krav og grunnlaget for kravet*

(1) Før sak reises, skal parten skriftlig varsle den det er aktuelt å reise sak mot. Varslet skal opplyse om det krav som kan bli fremmet, og grunnlaget for det. Varslet skal oppfordre den annen part til å ta stilling til kravet og grunnlaget.

Vi vil anbefale deg å oppfylle vilkårene i tvisteloven § 5-2 ved alle påkrav. Dette er viktig dersom saken skulle ende med at du må ta ut stevning til tingretten eller ta ut forliksklage for forliksrådet. Hvis du ikke sender varsel, vil det kunne få betydning for hvem som må betale sakskostnadene. Eksempel på hvordan du kan benytte et varsel etter tvisteloven § 5-2 følger i påkravseksempelet nedenfor.

- Eksempel på påkrav hvor det er fastsatt betalingsfrist i forkant

Fra

Adresse

0000 sted

Til

Adresse

0000 sted

Dato:

dd.mm.år

Varsel om krav – tvisteloven § 5-2

Først fylles kravets grunnlag og størrelse inn. I tillegg bør forfallstiden fremkomme.

Jeg innløste deres lån pålydende kr 15. 000 i forbindelse med kjøp av inventar til leilighet den 01.01.15. Det ble avtalt at gjelden skulle nedbetales i sin helhet 01.02.15. Tross gjentatte purringer kan jeg ikke se å ha mottatt betaling.

Bilag 1: Avtale om nedbetaling av 01.01.15

Selv om kravet allerede er forfalt, er det vanlig, men ikke nødvendig å gi en ytterligere betalingsfrist i påkravet, som normalt settes til 14 dager.

Jeg krever kr 15 000 utbetalt til kontonummer xxxx.xx.xxxxx snarest, og senest innen fjorten – 14 – dager fra dette brevets dato.

Hvis kravet består av flere komponenter kan det være lurt å lage en tabell med oversikt over de ulike poster. I saker om lønnskrav kan dette innebærer å lage en tabell med totaloversikt over kravet hvor de ulike beløpene innenfor alminnelig lønn, overtidsgodtgjørelse, feriepenger, sykepenger i arbeidsgiverperioden mv kommer med i tabellen som til slutt utgjør et totalbeløp.

Videre kan forsinkelsesrenter kreves etter forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 3. Dersom det er fastsatt forfallsdag løper renten fra forfallsdagen.

Det kreves forsinkelsesrenter for kravet fra forfallstidspunktet og frem til innfriende betaling skjer, jf. Lov om renter ved forsinket betaling (Forsinkelsesrenteloven) § 2.

Du bør også ta med et § 5-2 varsel dersom du planlegger å gå til rettslig inndrivelse av utestående betaling. Dette kan illustreres med følgende eksempel:

Hvis innfriende betaling ikke skjer innen fristen skal dette brev tolkes som et varsel om søksmål etter tvisteloven § 5-2. Det bes om at De tar stilling til kravet og dets grunnlag.

Med vennlig hilsen

Navn (husk håndskreven signatur med penn i tillegg til den maskinskrevne underskriften)

- Eksempel på påkrav hvor det ikke er fastsatt betalingsfrist i forkant

Fra

Adresse

0000 sted

Til

Adresse

0000 sted

Dato: dd.mm.år

Varsel om krav – tvisteloven § 5-2

Jeg innløste deres lån pålydende kr 15. 000 i forbindelse med kjøp av inventar til leilighet den 01.01.15. Det ble imidlertid ikke avtalt når pengene skulle tilbakebetales.

Bilag 1: Kvitting på innløsning av lån

Jeg bringer med dette kravet til forfall.

Jeg krever kr 15 000 utbetalt til kontonummer xxxx.xx.xxxxx snarest, og senest innen fjorten – 14 – dager fra dette brevets dato.

I tilfeller hvor det ikke er fastsatt noen betalingsfrist for kravet i forveien vil det kunne kreves forsinkelsesrenter fra 30 dager etter at fordringshaver (altså du) har sendt skyldneren skriftlig påkrav.

Det opplyses om at forsinkelsesrenter vil bli krevd fra 30 dager etter påkravets dato hvis betaling etter dette påkrav uteblir, jf. forsinkelsesrenteloven § 2 første ledd.

Hvis innfriende betaling ikke skjer innen fristen skal dette brev tolkes som et varsel om søksmål etter tvisteloven § 5-2. Det bes om at De tar stilling til kravet og dets grunnlag.

Med vennlig hilsen

Navn (husk håndskreven signatur med penn i tillegg til den maskinskrevne underskriften)

5.2. STEG 2: Skaff deg tvangsgrunnlag og begjær utlegg

5.2.1. Innledende betraktninger

Veien videre etter at du har sendt et påkrav vil variere avhengig av skyldnerens respons på påkravet. I noen tilfeller vil kravet bli innfridd, i andre tilfeller vil kravet bli bestridt og noen ganger vil kravet være uimotsagt av skyldner. De ulike strategiene vil bli presentert i det følgende.

5.2.2. Skyldneren betaler etter å ha mottatt påkravet fra deg
Innfrielse av kravet vil bety at skyldneren har betalt det utestående kravet til deg, og du vil ikke lenger ha et krav mot ham.

5.2.3. Skyldneren betaler ikke selv om du har sendt påkrav
Har skyldneren ikke innfridd kravet innen fristen i påkravet blir neste steg å skaffe et såkalt tvangsgrunnlag for å kunne fremtvinge betaling. Et tvangsgrunnlag er nødvendig for den videre prosess enten skyldneren har bestridt kravet eller bare lar være å betale uten å nekte for at han plikter å betale kravet. For de ulike fremgangsmåter vil det imidlertid gjerne benyttes ulike tvangsgrunnlag. Det benyttes som utgangspunkt ulike tvangsgrunnlag alt etter om skyldneren bestrider kravet eller lar det stå uimotsagt.

Den enkleste måten å sikre seg tvangsgrunnlag på er som sagt ved å opprette et eksigibelt gjeldsbrev. For eksempel på dette henvises til punkt 3.2. ovenfor. Hvis du ikke har tvangsgrunnlag i form av et eksigibelt gjeldsbrev må du skaffe deg tvangsgrunnlag på annen måte.

For **bestridte krav** vil det være vanlig å skaffe seg tvangsgrunnlag i form av dom eller rettsforlik i forliksrådet eller i tingretten. Hvis du får en dom eller inngår et rettsforlik på at skyldner plikter å betale gjelden til deg innen en gitt frist, typisk på to uker, vil dette danne grunnlag for å begjære utlegg via namsmyndighetene. Så lenge en dom går ut på betaling av penger blir den tvangskraftig straks betalingsfristen i dommen er oversittet uten at betaling har skjedd, selv om dommen enda ikke er rettskraftig.

For **uimotsagte krav** er det praktisk viktige tvangsgrunnlaget et skriftstykke som du som kreditor har sendt til skyldner og som viser grunnlaget for kravet og omfanget, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav f. Med skriftstykket menes for eksempel et påkrav eller en faktura. Dette tvangsgrunnlaget vil typisk benyttes dersom kravet ikke er bestridt, det vil si ved en uimotsagt faktura eller et påkrav. Det er da selve påkravet (skriftstykket) som utgjør selve tvangsgrunnlaget. Dette tvangsgrunnlaget blir imidlertid ikke tvangskraftig før du har varslet skyldner om tvangsfullbyrdelsen, se nærmere punkt 5.2.3.2 nedenfor.

5.2.3.1. Nærmere om fremgangsmåten ved bestridte krav

Det typiske tvangsgrunnlaget for krav som er bestridt vil som nevnt være dom i forliksrådet eller i tingretten. Som hovedregel må saker om formuesverdier behandles hos forliksrådet før saken tas til behandling i tingretten. Unntaksvis kan saken stevnes direkte inn for tingretten i eksempelvis saker hvor tvistesummen er over 125 000kr og begge parter har vært representert ved advokat. I denne brosjyren nøyer vi oss med å beskrive fremgangsmåten for å få tvangsgrunnlag for dom i forliksrådet, da dette er mest praktisk i tilfeller hvor du inndriver kravet uten advokatbistand.

Forliksrådet kan i enkle saker også avsi dom. For å få dom i forliksrådet må du klage skyldner inn for forliksrådet slik at forliksrådet kan avsi dom på at du har et krav. Ofte vil forliksrådet oppfordre til at partene kommer frem til en løsning i minnelighet. Klagen kalles en forliksklage og må sendes til forliksrådet hvor skyldner har sitt vanlige bosted eller forretningssted hvis det er snakk om et selskap. Satsen for rettsgebyr for forliksklage per 01.01.2016 er kr 1025.

- Eksempel på forliksklage

FORLIKSKLAGE

FORLIKSRÅDET I LILLEVIK

ASKELOADDSVINGEN 30

2020 LILLEVIK

Klager: Ditt navn og adresse

Klagemotpart: Skyldners navn og adresse

Saken gjelder: Krav på feriepenger

Sakens faktiske side

Jeg arbeidet for (arbeidsgivers navn) fra 01.01.14 til jeg sluttet 01.06.14 etter endt oppsigelsestid. Jeg fikk imidlertid ikke utbetalt feriepenger etter at arbeidsforholdet opphørte. Basert på feriepengegrunnlaget har jeg et utestående feriepengekrav på kr xxxxxx, se feriepengegrunnlag i lønsslipp av xx.xx.xx, **se vedlegg 1.**

Kravet er fremsatt i påkrav av xx.xx.xx, **se vedlegg 2.**

Kravet er imidlertid ikke innfridd etter gjentatte purringer og ble bestridt i telefonsamtale av xx.xx.xx.

Sakens rettslige side

Når arbeidsforholdet opphører har en arbeidstaker krav på å få utbetalt feriepenger siste vanlige lønningsdag før fratreden. Den del av pengene som ikke lar seg beregne innen dette tidspunkt, kan utbetales i forbindelse med det avsluttende lønnsoppgjør, jf. ferieloven § 11 nr 3. første ledd.

Jeg ber om at (arbeidsgivers navn) blir innkalt til mekling i forliksrådet. Uteblir tilsvar eller klagemotpart fra mekling i forliksrådet kreves det fraværdom i henhold til tvisteloven § 6-10 (3) bokstav a, jf. § 16-10 annet ledd og § 6-10 (3) bokstav b.

Med forbehold om ytterligere anførsler og bevis nedlegges følgende **påstand:**

- 1. (Motparts navn) betaler til (ditt navn) et beløp fastsatt etter rettens skjønn, oppad begrenset til NOK xxxx, med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven § 3 fra forfallsdato til betaling skjer.**
- 2. (Motparts navn) betaler rettsgebyret for forliksrådsbehandlingen på kr 1025.**

Lillevik den _____

_(Din underskrift_____

Vedlegg 1: Lønsslipp for xxxxxx

Vedlegg 2: Påkrav av xx.xx.xx

Etter at du har fått dom i forliksrådet vil dommen være tvangsgrunnlag for utlegg. For å tvangsinn drive kravet kan du nå sende en utleggsbegjæring til namsmannen. Ved avholdelse av utleggsforretning vil namsmannen søke etter gjenstander å ta utleggspant i eller foreta trekk i lønns- eller trygdemidler hos skyldner for å dekke kravet. Hvis du får utleggspant i en gjenstand vil denne i etterkant kunne selges ved tvang via namsmyndighetene, se punkt 5.3.

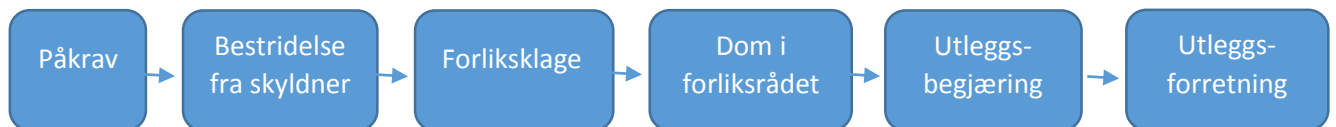
Rettsgebyret for utleggsbegjæringen er per 04.09.15 på kr 1742. Hvis det viser seg at du får intet til utlegg (altså at namsmannen ikke finner nok midler hos skyldneren) vil du fortsatt måtte dekke gebyrkostnadene av å avholde utleggsforretningen. Du bør derfor foreta en risikovurdering av hvorvidt det er sannsynlig at skyldneren eier noe av verdi, som ikke allerede er pantsatt fullt ut eller at han har tilstrekkelig høy inntekt til at det kan oppnås trekk i lønnen til dekning av kravet. Om du er i tvil om dette, bør du vurdere om du er villig til å bruke kr 1742 med tanke på denne risikoen, se vurderingen i punkt 4.4.

Beløpet vil legges til ditt krav slik at du kan kreve gebyret dekket av skyldner, men dekning for dette forutsetter at du i en senere omgang får utlegg gjennom ny begjæring hvor det på nytt kreves rettsgebyr.

Standardskjema for utleggsbegjæring finnes på:

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/namsfogden_i_oslo/Vedlegg_2891.pdf

Veien frem til utleggsforretning for bestridte krav kan illustreres slik:

5.2.3.2. Nærmere om fremgangsmåten ved uimotsagte krav

Har skyldneren ikke betalt, men heller ikke benektet å skylde pengene innen utløpet av svarfristen i påkravet, blir neste steg i prosessen å sende et varsel om at kravet kan tvangsfullbyrdes dersom kravet ikke betales innen en frist på 14 dager.

- Eksempel på varsel om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdsloven § 4-18

Varsel om tvangsfullbyrdelse – tvangsl. § 4-18

Det vises til varsel om krav sendt rekommandert xxxx, hvor betalings- og tilsvarsfrist utløp xx.xx.xx. Jeg kan ikke se å ha mottatt innfriende betaling eller innsigelser mot kravet.

Jeg krever kr 15 000 utbetalt til kontonummer xxxx.xx.xxxxx snarest, og senest innen fjorten – 14 – dager fra dette brevets dato. (Merk at det er et vilkår i loven at kravet ikke kan tvangsfullbyrdes før det er gått 14 dager etter at varsel om tvangsfullbyrdelse er sendt.)

Forsinkelsesrenter regnes fra 30 dager etter påkravets dato, xx.xx.xx og frem til innfriende betaling skjer, jf. forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 3.

De gjøres herved oppmerksom på at dersom beløpet ikke innbetales innen fristen vil det bli begjært tvangsutlegg i henhold til tvangsfullbyrdsloven §§ 7-1 og 7-2 bokstav f, jf. § 4-18.

Det bes om at De tar stilling til kravet og dets grunnlag jf, tvisteloven § 5-2.

Med vennlig hilsen

Din underskrift

Dato _____

Dersom betalingsfristen er utløpt og kravet fortsatt ikke er innfridd eller bestridt, kan det begjæres utlegg, se tvangsfullbyrdsloven § 7-2 bokstav f, og videre tvangsfullbyrdsloven § 4-18.

En utleggsbegjæring på bakgrunn av tvangsgrunnlaget skriftstykke, jf. tvangsloven § 7-2 bokstav f må også oppfylle formkravene til en forliksklage. Dette finnes det et standard skjema på:

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/namsfogden_i_oslo/Vedlegg_2886.pdf

Etter at utleggsbegjæringen er kommet frem til namsmyndighetene vil det etter hvert blir avholdt en utleggsforretning. En utleggsforretning er som nevnt at namsmyndigheten forsøker å finne eiendeler og ta pant i eller lønns/trygdemidler å ta trekk i, slik at du skal få innfridd kravet ditt.

Oppsummert vil inndrivelsesprosessen frem til utleggsforretningen være slik, forutsatt at kravet ikke bestrides:

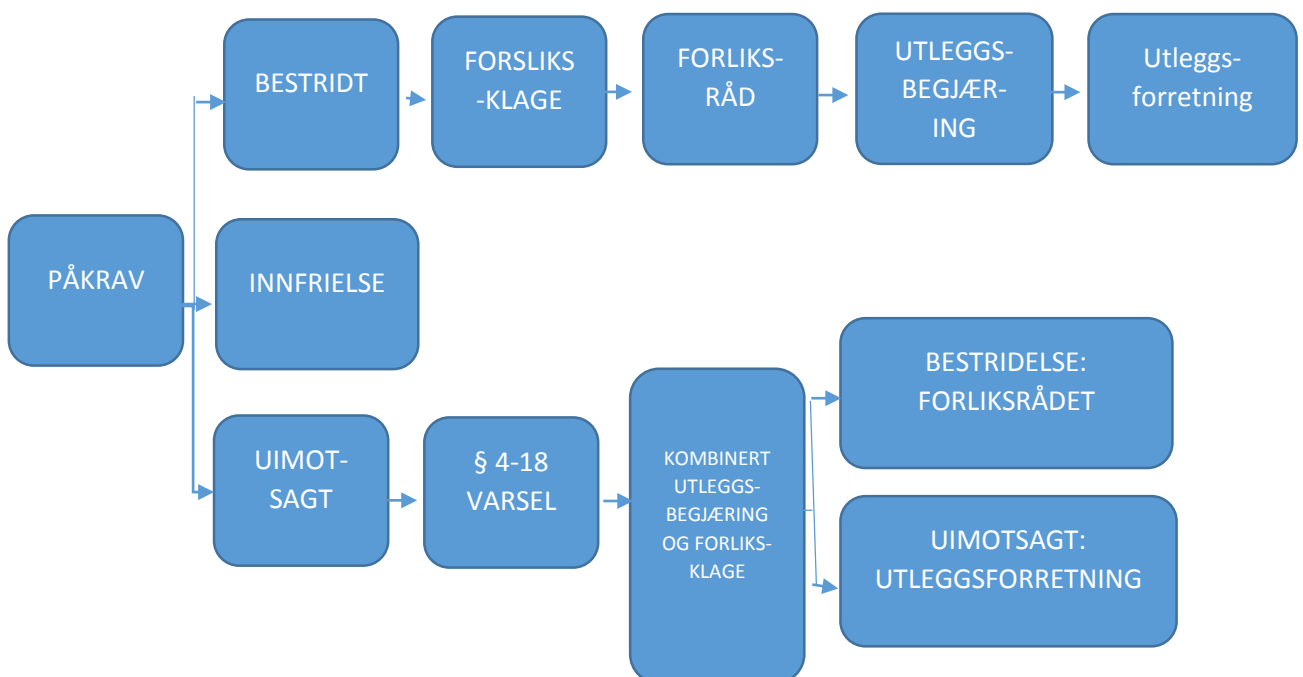
5.2.4. Nærmere om inndrivelse ved eksigibelt gjeldsbrev

Det er viktig å påpeke at hvis du som kreditor har fått skyldner til å vedta gjelden i et eksigibelt gjeldsbrev vil det være unødvendig å starte en inndrivelsesprosess i form av et påkrav. Du må imidlertid sende et varsel om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdsesloven § 4-18 før du kan sende en utleggsbegjæring til namsmyndighetene, se eksempelet i punkt 5.2.3.2. Da vil skyldner ha en mulighet til å kunne gjøre opp for seg uten at namsmannen må kobles inn. Vi minner igjen om at kravet ikke kan tvangsfullbyrdes før det er gått 14 dager etter at varsel etter tvangsfullbyrdsesloven § 4-18 er sendt. I varselet kan du for eksempel skrive: «De gjøres herved oppmerksom på at dersom beløpet ikke innbetales innen fristen på 14 dager vil det bli begjært tvangsutlegg i henhold til tvangsfullbyrdsesloven § 7-1 og § 7-2 bokstav a, jf. § 4-18.» I et varsel etter tvangsfullbyrdsesloven § 4-18 basert på et eksigibelt gjeldsbrev som tvangsgrunnlag, blir det videre naturlig å vise til det eksigible gjeldsbrevet ved å legge ved gjeldsbrevet som bilag i varselet. Hvis kravet ikke er innfridd innen fristen i § 4-18 varselet kan du begjære utlegg ved en vanlig utleggsbegjæring, se linken nedenfor:

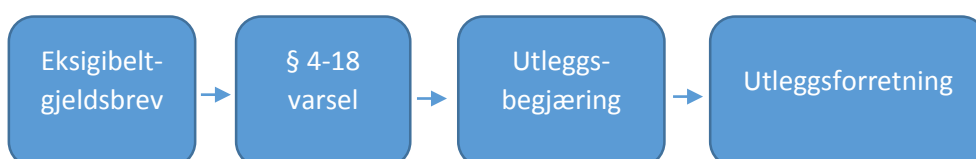
https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/namsfogden_i_oslo/Vedlegg_2891.pdf

5.2.5. Illustrasjon av inndrivelsesprosessene i korte trekk

5.2.5.1. Inndrivelsesprosessen dersom du ikke har sikret kravet gjennom et eksigibelt gjeldsbrev

5.2.5.2. Inndrivelsesprosessen dersom du har sikret kravet gjennom et eksigibelt gjeldsbrev

5.3. Steg 3: Tvangsrealisering

Etter du har begjært utlegg vil namsmannen avholde en utleggsforretning. Namsmannen vil lete etter eiendeler å ta utlegg i, eventuelt lønns- eller trygdemidler å ta trekk i. Forretningen kan eksempelvis ende med at du som kreditor får panterett i eksempelvis en bil, som så senere kan begjæres tvangssolgt. Forretningen kan som nevnt også ende med at det blir foretatt et fast trekk på skyldneren sin lønnskonto eller i skyldneren sine trygdeutbetalinger for å dekke kravet ditt. Det finnes imidlertid også et tredje alternativ. Du kan få intet til utlegg, som vil si at namsmannen ikke finner gjenstander eller kontoer med midler som kan dekke kravet ditt. Da vil du ikke få noe til dekning for kravet ditt i den omgang. Dette kan ofte virke bortkastet, men en avholdt utleggsforretning vil gi en ny foreldelsesfrist for kravet på 10 år. En utleggsforretning med resultatet intet til utlegg trenger derfor ikke å være helt bortkastet. Hvis du får lønnstrekk i skyldnerens lønns- eller trygdemidler vil kravet ditt som oftest gradvis bli nedbetalt over tid. Hvis du derimot får utleggspant, det vil si en panterett i en gjenstand skyldner eier, må denne bli tvangssolgt for å dekke inn kravet ditt. Det finnes et standard skjema for tvangssalg av løssøre her:

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_288.pdf

Begjæringen om tvangssalg sendes til namsmannen. Vi gjør oppmerksom på at begjæring om tvangssalg medfører gebyrer. Ved spørsmål om tvangssalg og kostnadene ved dette kan namsmannen kontaktes for veiledning.

6. Tillegg: Særlig for arbeidstakere med utestående lønn (konkursveien)

Skyldes manglende betaling at skyldneren ikke har økonomisk evne til å betale, ikke at han bare mangler vilje til å betale vil det for en arbeidstaker ofte være mer hensiktsmessig å drive inn kravet via konkursinstituttet. Grunnen er at en arbeidstaker ofte vil få intet til utlegg hvis en forsøker å drive inn kravet via namsmyndighetene dersom arbeidsgiver er insolvent. Ved å kreve inn kravet via konkursveien kan en få dekning for utestående lønn fra NAV lønnsgaranti. Lønn for alminnelig arbeidstid dekkes imidlertid kun 12 måneder tilbake i tid etter at lønnskravet forfalt. Fristen en beregner dette etter er fristdagen i boet. Fristdagen er den dagen da den konkursbegjæring som ble tatt til følge kom inn til tingretten. Hvis lønnskravet er forfalt tidligere enn 12 måneder før fristdagen i boet, er det imidlertid ofte mer hensiktsmessig å drive inn kravet slikt fremstilt i punkt 5, da kravet er for gammelt til å få dekning hos lønnsgarantien. Feriepenger dekkes av lønnsgarantien hvis de er opptjent i samme år som fristdagen i boet eller året før. Inndrivelsesstrategien for arbeidstakere vil derfor ofte bero på om en har dekning for lønnskravet i lønnsgarantien eller om en er for sent ute. Det er også visse begrensninger for krav som overstiger et visst beløp, se mer om dette i lønnsgarantiloven § 1.

Hvis en skal slå sin arbeidsgiver konkurs er det hensiktsmessig å følge en prosedyre i konkursloven § 63 (Obs! Gjelder bare for firma med lovbestemt regnskapsplikt) for etablering av insolvenspresumsjon (formodning for at skyldner er insolvent). Tingretten vil da lettere ta en senere konkursbegjæring til følge.

Den beskrivelsen vi nå skal gi av hvordan du må gå frem, må følges til punkt og prikke for at konkurs skal kunne åpnes. Første steg vil være å sende et påkrav rekommandert til din arbeidsgiver. Dernest venter du minst fire uker før du sender brev til namsmannen hvor du ber de forkynne et konkursvarsel for din arbeidsgiver, se eksempel på konkursvarsel nedenfor. Å få namsmyndigheten til å forkynne konkursvarselet til din arbeidsgiver koster per 01.01.2016 kr 512,50 (ett halvt rettsgebyr).

- Eksempel på konkursvarsel

Motparts adresse	Dato: xx.xx.xx
KONKURSVARSEL – SELSKAPETS NAVN – ORG NR. XXX XXX XXX	
Jeg viser til varsel om krav sendt rekommandert xx.xx.xx, se vedlegg , samt telefonkorrespondanse av xx.xx.xx. Jeg kan ikke se å ha mottatt utestående lønn med overtidstillegg og feriepenger totalt kr xxxxx. I tillegg krever jeg 512,50 (½ rettsgebyr) til dekning av utgifter til forkynnelse av dette varsel.	
Det vil også bli beregnet forsinkelsesrente fra det enkelte kravts forfall og frem til innfriende betaling finner sted, jf. forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 3.	
Jeg oppfordrer med dette Dem til å betale utestående lønn for alminnelig arbeidstid, overtidstillegg, feriepenger, forsinkelsesrenter og utgifter til forkynnelse av konkursvarsel til konto xxxx.xxxxx.xxxx snarest og senest innen fjorten – 14 – dager fra forkynnelse av dette varselet.	
Det bes om at det foretas korrekt skattetrekk ved utbetaling, samt at det utstedes lønns slipper (hvis dette ikke er utstedt).	
Det er sikker rett at dersom årsaken til at lønn uteblir er manglende betalingsevne, kan jeg som arbeidstaker begjære arbeidsgiver konkurs. Jeg kan ikke se å ha mottatt tilsvar eller annet som tilsier at det er betalingsvilje og ikke betalingsevne som er årsaken til manglende utbetaling av lønn. Ettersom kravet enda ikke er innfridd anser jeg den manglende betalingsevnen for ikke å være av forbigående karakter.	
Dette medfører at dersom (selskapets navn) ikke foretar utbetaling innen fristen, gir det meg adgang til å begjære konkurs åpnet etter konkursloven § 63, jf. § 60.	
De gjøres herved oppmerksom på at jeg har adgang til å begjære selskapet konkurs dersom betaling ikke skjer innen fristens utløp. Ved behandlingen av konkursbegjæringen skal insolvens i alminnelighet antas å foreligge dersom betaling uteblir etter at konkursvarsel i henhold til konkursloven § 63 er forkynt Dem.	
Med vennlig hilsen	

Din signatur	
Vedlegg: Varsel om krav av xx.xx.xx med bilag	

Etter at fristen i konkursvarslet er gått ut må du sende en konkursbegjæring til tingretten i området hvor din arbeidsgivers adresse er registrert. Konkursbegjæringen må være kommet frem til tingretten innen to uker etter at fristen i konkursvarselet er utgått. Det hjelper ikke å ha datert konkursbegjæringen før fristen er gått ut, den må være kommet inn til tingretten.

- Eksempel på konkursbegjæring

Konkursbegjæring til Nord-Troms tingrett

Saksøker: Ditt navn og adresse

Saksøkte: Selskapets navn og adresse

Kravets grunnlag

Saken gjelder utestående lønn, overtidsbetaling og feriepenger for 2014. Jeg begjærer med dette at min arbeidsgiver sitt bo tas under behandling som konkursbo, jf konkursloven §§ 60 og 63.

Jeg arbeidet for (selskapets navn) fra xx.xx.xx og frem til arbeidsforholdet opphørte xx.xx.xx. Jeg har utestående lønn for alminnelig arbeidstid, overtidsarbeid og feriepenger for perioden xx.xx.xx til og med xx.xx.xx.

Kravet er fremsatt og ikke bestridt. Det ble sendt varsel om krav rekommandert den xx.xx.xx, **se vedlegg 1**. Det ble videre sendt purring den xx.xx.xx, **se vedlegg 2**. Jeg kan fortsatt ikke se å ha mottatt lønn.

Det er etter dette dokumentert at (selskapets navn) er krevd for klar og forfalt gjeld etter konkursloven § 63.

Det ble sendt konkursvarsel til namsfogden i Tromsø og Karlsøy med anmodning om bistand til forkynnelse av konkursvarsel den xx.xx.xx. Konkursvarselet ble forkynt for saksøkte den xx.xx.xx. Ettersom konkursvarslet er korrekt forkynt etter konkursloven § 63 og kravet ikke er innfridd etter fristen i konkursvarselet, foreligger det presumsjon for insolvens i saken, **se vedlegg 3 og 4**.

Det kreves også dekning for et halvt rettsgebyr (kr 512,50) for forkynnelse av konkursvarsel, samt utgifter i forbindelse med innhenting av firmaattest (kr 181,-), **se vedlegg 5**.

Oversikt over kravet

Alminnelig lønn	kr xxxxx
Overtid	kr xxxxx
Feriepenger	kr xxxxx
Forsinkelsesrenter x til x(9,25%)	kr xxxxx
½ rettsgebyr til forkynnelse	kr xxxxx
Utgifter til å innhente firmaattest	kr xxxxx
Totalsum	kr xxxxx

Mitt samlede krav utgjør etter dette kr xxxxx.

Som arbeidstaker er jeg fritatt fra innbetaling av sikkerhetsstillelse, jf. konkursloven § 67 fjerde ledd.

Med forbehold om endringer i anførsler og ytterligere bevis, nedlegges følgende:

PÅSTAND

(Selskapets navn) tas under konkursbehandling

Tromsø den, xx.xx.xx

Din signatur

Vedlegg 1: Kopi av Varsel om krav med bilag av xx.xx.xx

Vedlegg 2: Kopi av Purring av xx.xx.xx

Vedlegg 3: Kopi av konkursvarsel av xx.xx.xx

Vedlegg 4: Kopi av bekreftelse på forkynnelse av xx.xx.xx

Vedlegg 5: Kopi av firmaattest av xx.xx.xx

Etter at konkursbegjæringen er kommet frem til tingretten vil tingretten innkalle den som begjærer (altså deg) og den som blir begjært konkurs til et rettsmøte. Etter at partene har fremlagt sine bevis og fått uttale seg vil retten avgjøre om konkurs skal åpnes. Tingretten kan gi mer veiledning i denne prosessen.

Etter at konkurs er åpnet blir det oppnevnt en bostyrer. Som arbeidstaker kan du fremme krav om lønn til bostyreren og få veiledning om virksomheten legges ned eller ikke. Gå på arbeid som normalt til du får en annen beskjed. Dersom kravet ditt er tilstrekkelig dokumentert og innenfor fristene i lønnsгарантиen, vil du få dekning derfra selv om du ikke får dekning i selve konkursboet.